

VÄLKOMMEN TILL

FORSKNING PÅGÅR

2017-10-31

GÖTEBORGS
UNIVERSITET

PROGRAM

08:00-08:30

Registrering

Hus A, entréplan

08:30-08:45

Välkommen och inledning

Lokal: Kjell Härnqvistsalen

08:45-09:30

Keynote 1: IT-mässans roll som agendasättare för skolan

Catarina Player-Koro och Annika Bergviken Rensfeldt

Lokal: Kjell Härnqvistsalen

09:30-10:00

Kaffe/te och smörgås

10:00-10:45

Valbara sessioner 1

10:55-11:40

Valbara sessioner 2

11:50-12:35

Valbara sessioner 3

12:35-13:30

Lunch på egen hand (ingår ej)

13:30-14:15

Keynote 2: Skolan som brottsplats

Johannes Lunneblad

Lokal: Kjell Härnqvistsalen

14:15-14:35

Kaffe/te, frukt och kaka

14.35-15.20

Valbara sessioner 4

15:30-16:15

Keynote 3: Hur överens är vi egentligen...?

Gudrun Erickson

Lokal: Kjell Härnqvistsalen

16:15-16:30

Avslutning och utvärdering

Lokal: Kjell Härnqvistsalen

KEYNOTE-FÖRELÄSNINGAR

KEYNOTE 1: IT-MÄSSANS ROLL SOM AGENDASÄTTARE

Catarina Player-Koro, universitetslektor på institutionen för didaktik och pedagogisk profession och Annika Bergviken Rensfeldt, universitetslektor på institutionen för pedagogik, kommunikation och lärande.

Med utgångspunkt från ett pågående forskningsprojekt diskuteras och problematiseras IT-mässans roll som en viktig agendasättare för IT- och skolfrågor i Sverige i dag.

Syftet är att utmana den gängse bilden av dem som demokratiska arenor för lärarprofessionen och i stället se IT-mässan i ljuset av globalt framväxande policynätverk där nyliberala idéer slagit igenom. Den roll lärare ges i dessa sammanhang är begränsad och reducerad till några få sätt att göra sin röst hörd på.

Dessutom vill föreläsarna lyfta fram svenska policyförhållanden kring IT i skolan och exempel på lärares motstrategier i sammanhanget.

Lokal: Kjell Härnqvistsalen

KEYNOTE 2: SKOLAN SOM BROTTSPLOTS

Johannes Lunneblad, docent, institutionen för pedagogik, kommunikation och lärande.

Brottsförebyggande rådets undersökningar visar att skolan är den plats där svenska ungdomar oftast utsätts för våld eller utsätter andra för våld. Detta är framför allt påtagligt i grundskolans senare år. Samtidigt har de rekommendationer myndigheter tillhandahåller för hur dessa situationer ska hanteras förändrats. En del av dessa förändringar är att det blivit allt vanligare händelser i skolan polisanmäls.

Det finns därför ett behov av att problematisera och diskutera hur personalen i skolan hanterar kränkningar, mobbning, hot, våld, och trakasserier.

Lokal: Kjell Härnqvistsalen

KEYNOTE 3: HUR ÖVERENS ÄR VI EGENTLIGEN...?

Gudrun Erickson, seniorprofessor, institutionen för pedagogik och specialpedagogik.

Denna presentation handlar om hur överens lärare är i sina bedömningar, i synnerhet vad gäller uppgifter som kräver längre skriftliga eller muntliga svar. I vad mån stämmer det som hävdas ibland, att samstämmigheten är oacceptabelt låg? Går det överhuvudtaget att bedöma komplexa förmågor på ett tillförlitligt sätt?

Exempel ges från studier gjorda i anslutning till nationella prov för grundskole- och gymnasienivå och relateras även till den statliga utredning om nationella prov som presenterades förra året (SOU 2016:25). I presentationen berörs även pågående arbete med utveckling av det nationella provsystemet.

Lokal: Kjell Härnqvistsalen

VALBARA SESSIONER

Pass 1: 10:00-10:45

1A) ATT ENGAGERA ELEVER I MATEMATIK - HUR GÖR MAN?

Rimma Nyman, universitetslektor, institutionen för didaktik och pedagogisk profession

Det kan vara en utmaning att engagera elever i matematik. Det finns dock strategier som man kan använda sig av för att väcka intresse för ett specifikt innehåll.

I den här workshopen tittar vi på resultat från min avhandling *Interest and engagement: Perspectives on Mathematics in the Classroom*, där lärare själva har visat exempel på intressant undervisning och kommit fram till vad man kan göra för att intressera och engagera elever i åk 6-9.

Lokal: AK2 134

1B) HÖGA BETYG IN – HÖGA BETYG UT? BETYGSUTVECKLING HOS ELEVER MED ENGELSKA SOM UNDERVISNINGSSPRÅK

Britt-Marie Apelgren, docent, institutionen för pedagogik och specialpedagogik

Hur påverkar undervisningsspråket, engelska eller svenska, gymnasieelevers betygsutveckling? I en delstudie inom ett större forskningsprojekt, *Content and Language Integration in Swedish Schools (CLISS)*, har elevers betyg analyserats för att undersöka hur det gått för elever i olika ämnen som undervisades på engelska jämfört med elever som undervisades på svenska.

Presentationen knyter an till den pågående nationella och internationella forskningen kring språk- och ämnesintegrerad undervisning och bygger på en Skolverksrapport om betygsutveckling hos elever med engelska som undervisningsspråk.

De deltagande elevernas betygsutveckling i olika ämnen uppmärksammas liksom olika bakgrundsfaktorer såsom meritpoäng från grundskolan, socioekonomiska faktorer, skillnader mellan pojkar och flickor, olika gymnasieprogram och olika skolor.

Lokal: AK2 133

1C) WATCH AND TELL - FÖRSKOLLÄRARE OBSERVERAR SIG SJÄLV I VIDEOINSPELNINGAR OCH REFLEKTERAR KRING SITT BEMÖTANDE AV BARNEN

Helena Sagar, lärare och forskare i Kungälv kommun samt fd doktorand vid Göteborgs universitet

All personal (ca 70) på en förskoleenhet har sedan 2012 undersökt hur de bemöter barnen under måltidssituationer genom att spela in sig själva och därefter reflektera, själva eller tillsammans med någon kollega, utifrån aspekter som hämtats från forskning om förskollärares bemötande av barn.

Förskollärarnas informella forskning leds av deras eget "forskningsteam", som består av 5 förskollärare och deras 3 förskolechefer. Sedan 2014 får forskningsteamet stöd av en kritisk vän, för att säkerställa att denna systematiska process sker med vetenskapliga verktyg och analysmetoder. Den kritiska vännen är förvaltningens forskande lektorn, som också har fått möjlighet att göra en kort forskningsstudie av de effekter som processen har haft på personalen, på individ- och gruppnivå.

I detta bidrag berättar vi både om 1) förskollärarnas informella och cykliskt utformade forskningsarbete - syfte och organisation, 2) hur samverkan med lektorn har gestaltat sig och vad den har betytt för deras arbete samt 3) de effekter av förskollärarnas informella forskning som lektorn har identifierat i sin kvalitativa forskningsstudie.

Lokal: AK2 136

1D) VAD MÖJLIGGÖR OCH BEGRÄNSAR UTVECKLANDET AV EN MULTIMODAL BEDÖMNINGSPRAKTIK?

Anna-Lena Godhe, universitetslektor, institutionen för pedagogik, kommunikation och lärande och Katarina Cederlund, doktorand, Högskolan Väst

I takt med att digital teknologi har blivit allt vanligare i klassrummen skapar elever digitala och multimodala eller multimediala texter där det skrivna ordet integreras med bild, film, ljud och tal, vilket väcker frågor om hur vi bemöter och bedömer dessa texter.

Med utgångspunkt i två olika forskningsprojekt på grund- och gymnasieskolan tar vi på föreläsningen upp de utmaningar lärare ställs inför vad gäller elevers produktion av multimodala texter och bedömning av dessa.

Lokal: AK2 140

1E) ATT UTVECKLA UNDERVISNING MED HJÄLP AV DIDAKTISK UTVECKLINGSDIALOG

Anette Olin, docent, institutionen för pedagogik och specialpedagogik och Raija Törnroos, lägstadielärare på en freinetkola i Göteborg

Vi har deltagit i ett samarbetsprojekt där lärare och forskare skrivit en bok till lärarutbildningen om att utveckla undervisning. I boken har forskare kommenterat lärares utvecklingsarbete och lärarna har i sin tur kommenterat forskarnas teoretiska kommentarer.

I vårt kapitel handlar det om att Raija vill tillbaka till progressiva didaktiska idéer i freinetpedagogiken för att återskapa ett engagemang hos eleverna att lära. Vi berättar om hur Raija arbetat med detta, hur hon studerat sitt utvecklingsarbete med hjälp av aktionsforskning samt vilken respons hon fick av forskarna och hur hon ser på denna respons.

Lokal: AK2 137

1F) PEDAGOGISKA UTREDNINGAR I SVERIGE OCH TYSKLAND: NÅGRA JÄMFÖRANDE PERSPEKTIV

Thomas Barow, universitetslektor, institutionen för pedagogik och specialpedagogik och Daniel Östlund, universitetslektor, Högskolan i Kristianstad

Alla elevers rätt till särskilt stöd finns reglerat i skolans styrdokument i både Sverige och Tyskland. För att skolan ska kunna besluta om det särskilda stödet görs det i båda länderna pedagogiska utredningar. Det gemensamma förfarandet för att utreda elevers behov av särskilt stöd är utgångspunkten i en pågående kvalitativ studie som bygger på empiri som samlats in i Skåne och i den tyska delstaten Nordrhein-Westfalen.

I Sverige introducerades begreppet ”extra anpassningar” som ledde till en halvering av antalet elever i behov av särskilt stöd, dock utan att elevernas måluppfyllelse förbättrats. Samma år infördes i Nordrhein-Westfalen nya riktlinjer som ger föräldrarna större inflytande att välja mellan inkluderande undervisning och specialskolor.

Föreläsningen har sin bas i ett gemensamt forskningsprojekt som genomförs i samarbete mellan Göteborgs universitet och Högskolan Kristianstad. I föreläsningen kommer för- och nackdelar av respektive lands genomförande av pedagogiska utredningar samt beslutsfattande om särskilt stöd att diskuteras.

Lokal: AK2 138

1G) GYMNASIELÄRARES MENTORSARBETE – ETT REDSKAP SOM FÖRÄNDRAR LÄRARARBETET

Helena Wallström, doktorand, institutionen för pedagogik och specialpedagogik

Föreläsningen bygger på resultaten från min avhandling som handlar om gymnasielärares arbete som elevmentorer i en förändrad och föränderlig gymnasieskola.

Jag kommer att belysa hur utbildningspolitiska och samhällsliga förändringsprocesser bidragit till att både innehåll, arbetsdelning och tidsstrukturering av lärararbetet som helhet förändrats och förändras.

Lokal: AK2 135

Pass 2: 10:55-11:40

2A) VAD ÄR ETT YRKESÄMNE?

Viveca Lindberg, docent, institutionen för pedagogik och specialpedagogik och Gun-Britt Wärvik, docent, institutionen för pedagogik och specialpedagogik

Vår presentation utgår från två frågor: Hur tar ett yrkesämne form? och Vad kan urskiljas som yrkesdidaktik?

Vi har analyserat förändringar i yrkesämnena inom två yrkesområden, det som idag är Hantverksprogrammet, inriktning Textil design och Vård och omsorgsprogrammet, baserat på läroplanerna från 1970 till 2011, inklusive kompletterande supplement eller kursplaner. Fokus har varit hur yrkesämnena benämnts inom de båda programmen i styrdokumentet och vilken omfattning de tilldelats för att identifiera likheter / kontinuitet och skillnader/förändringar inom respektive program.

För att förstå grunden för förändringar har vi även använt forskning om respektive yrkesområde som eleverna utbildas för. Till skillnad från andra, traditionella, skolämnen har yrkesämnena återkommande förändrats avseende benämningar, omfattning och antal yrkesämnena. Förutsättningarna för att under sådana omständigheter utveckla yrkesdidaktik är betydligt svårare än vad som är fallet för andra skolämnen.

Lokal: AK2 133

2B) NORMER KRING SVENSKHET OCH SPRÅK I SKOLANS VARDAG – (O)MÖJLIGA ELEVPOSITIONER MED UTGÅNGSPUNKT I UPPDELNINGEN MELLAN SVENSKA OCH SVENSKA SOM ANDRASPRÅK

Frida Siekkinen, doktorand, institutionen för pedagogik, kommunikation och lärande

Svenska skolan har två svenskämnen: svenska och svenska som andraspråk. Ämnena ska vara likvärdiga och har varsin kursplan. Att skolan organiseras i två svenskämnen innebär i skolpraktiken att vissa elever särskiljs genom att kategoriseras som ”svenska som andraspråkselever”, medan elever som läser svenska inte har någon motsvarande beteckning och på så vis osynliggörs som norm.

Utifrån ett pågående avhandlingsprojekt tar föreläsningen utgångspunkt i uppdelningen av svenska och svenska som andraspråk och hur dessa ämnen bildar arenor för normer kring språk och svenskhet i skolans vardag och vilka konsekvenser detta får för elevernas identitetsskapande processer (subjektpositioner).

Lokal: AK2 138

2C) BEDÖMNING I ETIK: UTMANINGAR OCH MÖJLIGHETER MED HÄNSYN TILL UNDERVISNING OM ETIK I SVENSK GRUNDSKOLA

Olof Franck, docent, Kristoffer Larsson, universitetslektor, Annika Lilja, universitetslektor och Christina Osbeck, docent, institutionen för didaktik och pedagogisk profession samt Johan Tykesson, universitetslektor, institutionen för matematiska vetenskaper, Chalmers

Vilka utmaningar möter lärare som ska bedöma elevers kunskaper om etik? Läroplanen föreskriver hur en sådan bedömning ska genomföras utifrån gällande kunskapskrav i ämnet religionskunskap. Men hur kan man sätta betyg på vad elever har att säga om frågor om rätt och orätt, gott och ont?

I den här presentationen redovisas forskning kring hur varierande konceptioner av etisk kompetens kommer till uttryck i frågor och elevsvar i nationella prov i religionskunskap, i intervjuer med elever och lärare och i styrdokument i och utanför Sverige.

Lokal: AK2 140

2D) ELEVER I ENGELSKSPRÅKIG UNDERVISNING PÅ GYMNASIET - VAD HÄNDE SEN? EN UPPFÖLJNING AV CLISS-PROJEKTET

Liss Kerstin Sylvén, professor och Eva Olsson, universitetslektor institutionen för pedagogik och specialpedagogik

I det longitudinella forskningsprojektet Content and Language Integration in Swedish Schools, CLISS, jämfördes språkutvecklingen i engelska och svenska mellan elever som helt eller delvis följde ämnesundervisning på engelska (CLIL) och elever som undervisades på svenska.

I presentationen redovisas resultat från en uppföljande studie, genomförd två och ett halvt år efter avslutad gymnasieutbildning. I studien jämförs vad eleverna i de två grupperna gör idag, hur de ser på sin gymnasieutbildning i efterhand, samt i vilken utsträckning och till vad de nu använder engelska.

Lokal: AK2 135

2E) UPPDRAGS- OCH PROCESSDRIVNA SKOLORGANISATIONER MED RUM FÖR MELLANLEDARE

Ulf Blossing, docent, Rolf Lander, professor, Anette Olin, docent, institutionen för pedagogik och specialpedagogik

En studie i samarbete med Helsingborgs kommun har följt ett tjugotal skolor och förskolor över tre år. Med enkäter och intervjuer analyseras förändringen av drifts- och utvecklingsorganisationerna på flera enheter mot att bli uppdrags- och processdrivna.

På flera enheter har en kraftig ökning av personalens uppdrag som specialister och utvecklare för kollegor skett. Viktiga samordnande roller tas av mellanledare, bl.a. processledare och förstelärare. Bidraget fokuserar på de mekanismer som stöttat förändringen.

Lokal: AK2 136

2F) VEM FÖRVÄNTAS UTBILDA SIG TILL EGENFÖRETAGARE OCH VARFÖR?

Caroline Berggren, docent, institutionen för pedagogik och specialpedagogik

Egenföretagande ses som lösning på arbetslöshet, regional avfolkning och bibehållet välstånd. Enligt policyer från EU och Sverige ses utbildningssystemet som lämplig institution att lära ut egenföretagande och förmedla det positiva med egenföretagande. Framförallt är det invandrare och kvinnor som skall öka sin andel i befolkningen som egenföretagare.

Vad dessa policyer inte tar hänsyn till är den utbildnings- och arbetsmarknadsstruktur som gör att invandrare har högre arbetslöshet och kvinnor i stor utsträckning är offentliganställda.

Den här presentationen tar framförallt upp hur kvinnor framställs i dessa policyer och vilken utbildningsideologi de representerar.

Lokal: AK2 134

2G) ATT LÄRA MED ALLA SINNEN NÄRVARANDE

Mia Prim, universitetslektor, institutionen för kost- och idrottsvetenskap

Mia Prim introducerar ämnet sensorik, hjälper oss att förstå hur olika vi uppfattar vår omvärld och hur vi med sensorisk träning i skolan kan uppnå såväl bättre hälsa som tryggare elever.

Måltidspedagogik, sapere och neofobi diskuteras och tips ges på hur man kan arbeta konkret med sensorisk träning i skola och förskola.

Lokal: AK2 137

3A) ATT LÄRA ETIK GENOM SKÖNLITTERATUR - VIDGADE REPERTOARER OM DET LEVDA, GODA OCH MÖJLIGA GEMENSAMMA LIVET

David Lifmark, universitetslektor, Annika Lilja, universitetslektor, institutionen för didaktik och pedagogisk profession samt Anna Blomqvist, Sara Edman, Anna Strid, Thomas Hunter, lärare i Partille kommun

Etikundervisning ges i läroplanen en prioriterad ställning. Trots detta visar forskning att systematisk etikundervisning är ovanlig och att forskning på området är eftersatt. Läroplanens skrivningar uppvisar också spänningar, t.ex. mellan det normativa värdeuppsdraget och det analytiskt-argumentativa kunskapskravet i RE.

Martha Nussbaum, har argumenterat för skönlitteraturens betydelse för vår förmåga att utvecklas etiskt, som människor och demokratiska medborgare. Skönlitteratur gör det möjligt att komma i kontakt med och uppleva öden som vi annars inte skulle ha möjlighet till. Vår förmåga till fantasi övas och vi blir skickligare på att använda den i vardagen så att vår känslighet för andras behov ökar.

Vid seminariet presenterar lärare i åk 6-9 och några forskare lärarnas arbete med att utveckla en modell för etikundervisning med hjälp av skönlitteratur.

Lokal: AK2 138

3B) GYMNASIELÄRARES UPPFATTNINGAR OM DE MUNTliga NATIONELLA DELPROVEN I ENGELSKA – EN ENKÄTSTUDIE

Linda Borger, doktorand, institutionen för pedagogik och specialpedagogik

Bedömning och betygssättning är en ständigt aktuell och viktig fråga i skolan och en statlig utredning om de nationella proven har nyligen genomförts (SOU 2016:25). Mot bakgrund av den centrala roll lärare har vid bedömning av nationella prov, är det angeläget att undersöka lärares uppfattningar om provens innehåll, relevans och brukbarhet.

I denna föreläsning presenteras resultat från en webbenkät som har syftet att kartlägga lärares åsikter om olika aspekter av bedömning och praktiskt genomförande av de muntliga nationella delproven i kurserna Engelska 5 och Engelska 6 i gymnasieskolan. Dessa prov genomförs i form av par- eller gruppsamtal, detta för att möjliggöra prövning av såväl produktion som mera naturlig interaktion. Exempel på frågor som ställs rör sammansättning av par/grupper liksom bedömning av individuell förmåga i samtal.

Slutsatser dras om de muntliga nationella delprovets styrkor och svagheter ur bedömarens perspektiv. Resultaten sätts även i relation till vissa bakgrundsvariabler och till resultat från andra undersökningar.

Lokal: AK2 140

3C) GLÄDJE OCH SORG. ELEVER I ÅK 3 BERÄTTAR OM VIKTIGA FÖREMÅL SOM SKÄNKER DEM TRYGGHET

Magnus Hermansson Adler , universitetslektor , institutionen för didaktik och pedagogisk profession

Föreläsningen bygger på en intervjuundersökning genomförd i åk 3, där eleverna lärde om sig själva och sin värld. Undersökningen visar på elevernas möjligheter att utveckla trygghet genom att låta de personliga föremålen mediera kunskaper i spontana berättelser. Föremålen börjar då tala om tid, moral och identitet som trygghetsskapande faktorer.

Undersökningens resultat är publicerat i Olof Franck, Magnus Hermansson Adler, Inger Björneloo (red): Samhällsämnenas didaktik åk F-3, 2013.

Lokal: AK2 135

3D) LEARNING TO MOVE IN DIFFERENT WAYS

Dean Barker, docent, institutionen för kost- och idrottsvetenskap, Mats Rönnqvist, Robin Lindgren

In this presentation we: (1) outline current ways of thinking that inform movement education; (2) propose an alternative framework for thinking about movement education, and; (3) discuss how this alternative framework can be implemented in the classroom.

The presentation will involve audience participation and participants should be prepared to move in novel ways.

Lokal: AK2 134

3E) KROPPSLIGA UTTRYCK OCH IDENTITETSSKAPANDE I MÖTET MED SKÖNLITTERATUR: VAD INNEBÄR DET FÖR BARN ATT VARA LÄSARE AV SKÖNLITTERÄRA TEXTER?

Catarina Schmidt, universitetslektor, Djamila Fatheddine, universitetsadjunkt, institutionen för didaktik och pedagogisk profession

Det här bidraget utgår från studier där läsning av skönlitteratur studerats som social aktivitet i klassrum och på folkbibliotek. I den här presentationen betraktar vi läsning som ett socialt rum där barn på olika sätt ges möjlighet att utveckla funktionell läs- och skrivförmåga och skapa mening genom texter.

Läsning av skönlitteratur ger olika läsupplevelser och har olika innebörd för barns identitetsskapande. Vi resonerar dels kring villkor för barns identitetsskapande genom läsning av skönlitteratur, dels på vad sätt upplevelserna gestaltas genom kroppsliga uttryck.

Med avstamp i studiernas resultat visar vi på förhållningssätt som kan ha betydelse för barns och elevers läs- och skrivlärande och ger några förslag på konkret tillämpning.

Lokal: AK2 136

3F) HUR VET VI VAD DE KAN - EGENTLIGEN? RAPPORT FRÅN ETT "FLUMMIGT" ÄMNE. HUR NATIONELLA PROV I SAMHÄLLSKUNSKAP ANVÄNDER MODERN MÄTTEORI FÖR ATT GÖRA GODA UPPGIFTER SOM ÄR RELIABLA OCH VALIDA

Arne Löfstedt, universitetsadjunkt, institutionen för pedagogik och specialpedagogik

Samhällskunskap är ett stort, svåröverskådligt ämne, som innehåller många ämnesområden, såsom statsvetenskap, kulturgeografi, sociologi, nationalekonomi och internationella relationer. Ämnet är också levande på så vis att aktuella samhällsfrågor alltid är centrala, vilket innebär att ämnesområden ständigt tillkommer.

Hur gör man för att konstruera ett nationellt prov för alla elever i detta ämne? Hur kan man få fram ett prov som är "rättvist"? Hur gör vi ett prov som visar vad eleverna kan och inte visar vad de inte kan? Med en omfattande utprövningsverksamhet som baseras på mycket samarbete med aktiva lärare, elever samt experter inom samhällskunskap så har vi med hjälp av moderna statistiska mätmetoder lyckas att ta fram prov som uppfyller många av de krav (både mätteoretiska krav och "mjuka" krav) som man kan kräva av ett nationellt prov.

Denna föreläsning kommer att visa hur man med modern vetenskap kan göra uppgifter som:

- passar många elever
- enligt elever och lärare speglar ämnet på ett bra sätt
- tas fram med vetenskapliga metoder.

Detta illustreras genom att ni får vara med om en "resa" från idé till färdig genomförd uppgift.

Lokal: AK2 137

3G) OM BARN PÅ FLYKT I EN PAPPERSLÖS SITUATION

Åsa Wahlström Smith, universitetslektor, institutionen för pedagogik, kommunikation och lärande

Föreläsningen bygger på en studie om barns egna vardagsstrategier i en papperslös situation. Under närmare två år följde Åsa Wahlström Smith 19 barn i skolåldern som sökt asyl med sina föräldrar, fått avslag och gått "under jord" för att förhindra att de skulle bli utvisade till det land de flytt. Syftet med forskningsstudien var att ta reda på hur barn i papperslöshet själva uppfattar sin situation och vad de gör för att hantera den.

Studien visar att barnens tillvaro till stora delar präglades av en extrem utsatthet men att de också hade en förmåga att möta utsattheten med handling. Handlingsstrategierna var dels praktiskt- logiska för att försöka minska effekterna av hot och risker, dels psykosociala för att förminska den psykiska pressen på dem själva och närstående. Barnen levde ofta i påtaglig fattigdom även i relation till jämnåriga i de områden de bodde i och som utmärktes av ekonomisk utsatthet. Många barn saknade basala förnödenheter såsom mat, kläder och husrum. Barnen var medvetna och djupt oroade över det och hade också strategier för att dölja sin och familjens ekonomiska utsatthet gentemot omgivningen.

Lokal: AK2 139

3H) DIGITALA RESURSER I YRKESÄMNET – EXEMPLET KÖRSIMULATOR I NATURBRUKSUTBILDNING

Susanne Gustavsson, universitetslektor, institutionen för pedagogik och specialpedagogik och Jörgen Holmén, Naturbrukskansliet, Västra Götalandsregionen

Presentationen tar ett ämnesdidaktiskt perspektiv på undervisning i yrkesämnen. I studien analyseras undervisningspraktik med simulatorer för utveckling av elevers kunskaper om och i att hantera och köra fordon inom naturbruk.

Syftet är att undersöka simulatort som undervisningsmaterial med utgångspunkt i ämnesdidaktiska krav på tekniken samt konsekvenser för planering av undervisningen. Studien synliggör undervisningspraktiken i yrkesämnet när digital teknik är tillgänglig samt identifierar krav på tekniken för undervisningens planering och genomförande.

Lokal: AK2 133

Pass 4: 14:35-15:20

4A) ATT HJÄLPA NYANLÄNDA ELEVER ATT FÖRSTÅ MATEMATIK

Thomas Lingefjärd, docent, institutionen för didaktik och pedagogisk profession

Svenska skolor har under senare tid fått många nya elever med inga eller bristfälliga kunskaper i svenska språket. Elever kommer med språk som arabiska, persiska, somaliska eller turkiska och har svårt att förstå svenska. Det medför att många elever har svårt att ta till sig undervisningen i ett svenskt klassrum. Jag kommer att beskriva hur matematikundervisningen lätt kan göras flerspråkig genom att via film arbeta mot fördefinierade situationer där matematiska objekt, begrepp och procedurer kommuniceras i ett dynamiskt samspel via en kort film. Detta arbetssätt bidrar till utvecklandet av elevernas begreppsförståelse och procedurella förmåga samt underlättar elevernas lärande av matematiska begrepp.

Att möjliggöra för nyanlända elever att förstå och positivt värdera matematikundervisningen är av största vikt för Sverige som kunskapsnation. De flesta matematiklärare kan inte beskriva, exemplifiera och förklara matematiska algoritmer, begrepp, procedurer och relationer mellan matematiska objekt annat än via svenska som skrivet och talat språk.

Lokal: AK2 134

4B) ETT LONGITUDINELLT FORSKNINGSPROJEKT OM UNDERVISNING PÅ ENGELSKA - DE VIKTIGASTE RESULTATEN

Liss Kerstin Sylvén, professor, institutionen för pedagogik och specialpedagogik

Under åren 2011-2014 pågick ett longitudinellt forskningsprojekt om engelska som undervisningsspråk på gymnasienivå i Sverige. Projektet, Content and Language Integration in Swedish Schools, CLISS, involverade elever vid tre olika gymnasieskolor runt om i landet, och eleverna gick på teoretiska program.

I studien ingick elever som gick i klasser där engelska delvis eller helt användes som undervisningsspråk i icke-språkliga ämnen, som exempelvis historia och biologi, samt elever som gick i klasser där svenska var undervisningsspråk och engelska enbart studerades som separat ämne. Huvudfokus i projektet var att undersöka respektive elevgrupps språkförmåga och -utveckling i såväl svenska som engelska, och i denna presentation kommer de viktigaste resultaten från projektet att redovisas.

Lokal: AK2 140

4C) SPRÅKFÖRMÅGA OCH GENERELL LÄSFÖRSTÅELSE I ANDRASPRÅKS-LÄSNING

John Löwenadler, universitetslektor, institutionen för pedagogik och specialpedagogik

I denna presentation behandlas frågan om i vilken utsträckning läsförståelse i ett andraspråk (i det här fallet engelska) handlar om språkförmåga och i vilken utsträckning det handlar om generell läsförståelse.

Studien bygger på statistiska analyser av samtliga provtagares resultat i Högskoleprovets engelska och svenska läsförståelsedelar (ELF och LÄS), för proven 2010-2015. Dessa analyser har sedan använts för att identifiera provuppgifter i ELF-delen som specifikt tycks mäta mycket respektive lite engelsk språkförmåga. Ett antal av de identifierade uppgifterna har därefter använts för en kvalitativ studie, där gymnasieelever har videofilmats medan de löser uppgifterna och samtidigt resonerar högt för sig själva kring hur de tänker.

Dessa ”verbal protocols” har sedan analyserats för att utreda vad språkförmåga och generell läsförståelse egentligen innebär i andraspråkläsning, samt vad det är i en text som påverkar vilken betydelse dessa förmågor får för möjligheten att förstå ett textinnehåll.

Lokal: AK2 135

4D) INTERAKTION OCH STÖTTNING I AKTIVITETER MED DATORPLATTOR I FÖRSKOLAN

Malin Nilsen, doktorand, institutionen för pedagogik, kommunikation och lärande

Denna föreläsning syftar till att diskutera lärarens roll i aktiviteter med datorplattor och andra liknande verktyg i förskolan. Det ger förslag på hur lärare kan utveckla pedagogiska strukturer som gynnar samspel och interaktion i lekfulla digitala aktiviteter med de yngre barnen.

Föreläsningen tar sin utgångspunkt i ett sociokulturellt perspektiv, vilket lyfter fram socialt samspel och kommunikation som grundläggande aspekter för utveckling och lärande.

Lokal: AK2 136

4E) BORTOM PLANT BLINDNESS: ATT SE VÄXTERNAS BETYDELSE FÖR EN HÅLLBAR VÄRLD: PRELIMINÄRA RESULTAT OCH IMPLIKATIONER

Dawn Sanders, docent, Eva Nyberg, universitetslektor, Anna Maria Hipkiss, universitetsadjunkt, Irma Brkovic, universitetslektor, institutionen för didaktik och pedagogisk profession

Växter är nödvändiga för de flesta levande organismer på jorden. Forskning har dock visat att människor inte uppmärksammar växter i samma utsträckning som de uppmärksammar djur. Begreppet ”plant blindness” samt ”zoocentrism” är begrepp som diskuteras i relation till undervisning i detta sammanhang.

Här presenteras en studie av samspelet mellan människa och plats i två informella lärmiljöer; regnskogen på Universeum och Göteborgs botaniska trädgård. Deltagare i studien är lärararstudenter under kurser i naturvetenskap för F-3- som 4-6-lärare.

Lokal: AK2 133

4F) LÄRARKOLLEGIALITET – VAD ÄR DET?

Katarina Samuelsson, doktorand, institutionen för pedagogik och specialpedagogik

”Kollegialitet” är aktuellt i både policy och forskning. I policy antas det ofta leda till bättre skolresultat, i forskning ses det ofta som en viktig aspekt för professionell utveckling. Ordet som används är detsamma, men dess innebörd verkar skilja sig åt.

Här analyserar jag hur olika betydelser av kollegialitet framträder i olika sammanhang och resonerar om vad det kan få för implikationer för lärares arbete.

Lokal: AK2 137

4G) DET AUTONOMISTÖDJANDE FÖRHÅLLNINGSSÄTTET: NYCKELN TILL MOTIVERADE OCH ENGAGERADE ELEVER (I IDROTT OCH HÄLSA)?

Linus Jonsson, doktorand, institutionen för kost- och idrottsvetenskap

Det finns många olika tankar och idéer om hur lärare på bästa sätt kan motivera och engagera sina elever. Utifrån självbestämmandeteorin, en populär teori inom bland annat utbildningspsykologi, särskiljs framför allt två förhållningssätt som lärare kan anamma för att motivera och engagera sina elever.

Ett kontrollerande förhållningssätt kännetecknas av att lärare förlitar sig på yttre belöningar samt att lärarens ton är starkt normativ och påträngande gällande vad elever bör tänka, känna och göra då instruktioner ges. Ett autonomistödjande förhållningssätt innebär att lärare är respektfulla gentemot elevernas perspektiv, stödjer deras egna initiativ och det karaktäriseras av en atmosfär där elever inte pressas att bete sig på ett speciellt sätt, utan de uppmuntras att komma med egna idéer och förslag som kan införlivas i undervisningen.

Under denna presentation kommer vi att utforska konsekvenserna av dessa två förhållningssätt, med fokus på hur framför allt elever men också lärare i idrott och hälsa påverkas, och därigenom identifiera flera anledningar till varför det autonomistödjande förhållningssättet tycks vara att föredra.

Lokal: AK2 138